

Dr. ABDULKERİM YILDIRIM

**MESAFELİ SÖZLEŞMELERDE
TÜKETİCİNİN KORUNMASI**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	vii
SUNUŞ.....	ix
İÇİNDEKİLER.....	xi
KISALTMALAR CETVELİ	xxiii

GİRİŞ

KONUNUN TAKDİMİ, ÖNEMİ, ÇALIŞMA PLANI, TERMİNOLOJİ VE MESAFELİ SÖZLEŞMELERE İLİŞKİN HUKUKİ DÜZENLEMELER

I. KONUNUN TAKDİMİ, ÖNEMİ, ÇALIŞMA PLANI VE TERMİNOLOJİ.....	1
A. Konunun Takdimi ve Önemi	1
B. Çalışma Planı	3
C. Terminoloji.....	4
II. MESAFELİ SÖZLEŞMELERE İLİŞKİN HUKUKİ DÜZENLEMELER.....	6
A. Genel Olarak	6
B. Avrupa Birliği Hukukunda	7

1. 97/7/EC Sayılı Mesafeli Sözleşmelerde Tüketicinin Korunmasına İlişkin Yönerge	7
a. Yönergenin Oluşumu	7
b. Yönergenin Konusu	9
c. Yönergenin Amacı	9
d. Yönergenin Uygulama Alanı.....	11
(1) Yer Bakımından Uygulama Alanı	11
(2) Kişi Bakımından Uygulama Alanı.....	11
(3) Maddi Bakımdan Uygulama Alanı.....	12
(4) Uygulama Alanı Dışında Bırakılan Sözleşmeler	13
e. Tüketicinin Korunmasına İlişkin Önlemler	13
f. Yönerge Hükümlerinin Hukuki Niteliği.....	14
(1) İç Hukuka Aktarıldıklarında Emredici Olması.....	14
(2) Asgari Nitelik Taşınması.....	15
g. Yönergenin İç Hukuklara Aktarımı.....	15
2. 2002/65/EC Sayılı Mesafeli Sürüm Yoluyla Tüketicie Sunulan Finansal Hizmetlere İlişkin Yönerge	16
a. Yönergenin Oluşumu	16
b. Yönergenin Konusu ve Amacı.....	18
c. Yönergenin Uygulama Alanı.....	18
d. Tüketicinin Korunmasına İlişkin Önlemler	20
3. 2000/31/EC Sayılı Bilgi Toplumu Hizmetlerinin Belirli Hukuki Yönleri ve Özellikle İç Pazarda Elektronik Ticaret Hakkındaki Yönerge	21
a. Yönergenin Oluşumu	21
b. Yönergenin Konusu ve Amacı.....	23
c. Yönergenin Uygulama Alanı.....	24
d. Yönergede Yer Alan Temel İlkeler	26
(1) Kaynak Ülke İlkesi	27
(2) Bilgi Toplumu Hizmetlerinin Serbestliği İlkesi.....	29

---

(3) Bilgilendirme Yükümlülüğü.....	29
(4) Ticari İletişime Özgü Hükümler.....	29
(5) Elektronik Araçlarla Sözleşme Kurulması	30
(6) Servis Sağlayıcılarının Sorumluluğu.....	32
4. 1999/93/EC Sayılı Elektronik İmza Yönergesi	32
a. Yönergenin Oluşumu	32
b. Yönergenin Amacı ve Kapsamı.....	33
c. Yönergede Yer Alan Önemli Düzenlemeler	34
5. 2005/29/EC Sayılı Haksız Ticari Uygulamalar Yönergesi.....	36
a. Yönergenin Oluşumu	36
b. Yönergenin Amacı ve Kapsamı.....	38
c. Yönergede Yer Alan Önemli Düzenlemeler	39
C. Mukayeseli Hukukta	40
1. Almanya	40
2. İsviçre	41
3. Avusturya	43
D. Türk Hukukunda	44
1. Genel Olarak	44
2. Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (TKHK) m. 9/A.....	48
3. Mesafeli Sözleşmeler Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik (MSHY).....	49
4. Elektronik İmza Kanunu (EİK)	49
5. Elektronik İmza Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik (EİKY).....	50
6. Ticari Reklam ve İlanlara İlişkin İlkeler ve Uygulama Esaslarına Dair Yönetmelik	52

Birinci Bölüm
MESAFELİ SÖZLEŞMELERİN TANIMI,
UNSURLARI, TARAFLARI, KONUSU,
BENZER İŞLEMLERDEN AYIRT EDİLMESİ,
KURULMASI, ŞEKLİ VE UYGULAMA ALANI
DIŞINDA BIRAKILAN SÖZLEŞMELER

I.	MESAFELİ SÖZLEŞMELERİN TANIMI VE UNSURLARI.....	55
A.	Tanımı	55
B.	Unsurları	60
1.	Sözleşmenin Kurulması Sürecinde Tarafların Fiziksel Olarak Bir araya Gelmemesi.....	60
2.	Münhasıran İletişim Araçlarının Kullanılması	62
3.	Organize Bir Mesafeli Sürüm Sisteminin Varlığı.....	66
II.	MESAFELİ SÖZLEŞMELERİN TARAFLARI	70
A.	Genel Olarak	70
B.	Tüketici	71
1.	Genel Olarak	71
2.	Tanımı.....	72
a.	Tüketiciyi Tanımlamaya Yarayan Kriterler	73
(1)	Maddi Kriter.....	74
(2)	Kişisel Kriter	74
(3)	Fonksiyonel Kriter	74
b.	Doktrinde Tüketici Tanımı	75
c.	Yasal Düzenlemelerde Tüketici Tanımı.....	76
3.	Unsurları	77
a.	Ticari veya Mesleki Bir Gaye Edinmemiş Olma	77
b.	Bir Mal veya Hizmeti Edinme, Kullanma veya Yararlanma.....	80
c.	Gerçek veya Tüzel Kişi Olabilme	80

C. Satıcı/Sağlayıcı	85
1. Genel Olarak	85
2. Tanımı.....	85
3. Unsurları	87
a. Ticari veya Mesleki Amaçlarla Hareket Etme	87
b. Gerçek veya Tüzel Kişi Olabilme	88
III. MESAFELİ SÖZLEŞMELERİN KONUSU	89
A. Genel Olarak	89
B. Mal Teslimi.....	89
C. Hizmet Sağlanması.....	94
IV. MESAFELİ SÖZLEŞMELERİN BENZER İŞLEMLERDEN AYIRT EDİLMESİ	96
A. Mesafe Satımından Ayırt Edilmesi.....	96
B. Kapıdan İşlemlerden Ayırt Edilmesi	99
C. Elektronik Sözleşmelerden Ayırt Edilmesi	104
D. Tecrübe veya Muayene Şartıyla Satımdan Ayırt Edilmesi.....	107
V. MESAFELİ SÖZLEŞMELERİN KURULMASI.....	111
A. Genel Olarak	111
B. İcap	112
1. İcap ve İcaba Davet	112
2. İcabin Bağlayıcılığı	119
C. Kabul	121
D. Sözleşmenin Kurulma ve Hükümlerini Doğurma Anı.....	123
VI. MESAFELİ SÖZLEŞMELERİN ŞEKLİ.....	125
A. Genel Olarak Hukuki İşlemlerde Şekil	125
B. Mesafeli Sözleşmelerde Şekil	136
VII. UYGULAMA ALANI DIŞINDA BIRAKILAN SÖZLEŞMELER	142
A. Genel Olarak	142
B. Finansal Hizmetlere İlişkin Sözleşmeler.....	145
C. Otomatik Makineler Aracılığı ile Kurulan Sözleşmeler	147

D. Halka Açık Telefon Kullanılarak Telekomünikasyon Operatörleri İle Yapılan Sözleşmeler	148
E. Taşınmazlarla İlgili Sözleşmeler.....	149
F. Artırma Yolu ile Akdedilen Sözleşmeler.....	151
G. Günlük Gıda Maddelerinin veya Tüketim Mallarının Tedarikine İlişkin Sözleşmeler	153
H. Zamanla Sınırlandırılmış Sözleşmeler	154

İkinci Bölüm

MESAFELİ SÖZLEŞMELERDE TÜKETİCİYİ KORUYUCU ÖNLEMLER

I. TÜKETİCİNİN BİLGİLENDİRİLMESİ	157
A. Genel Olarak Bilgilendirme Yükümlülüğü.....	157
B. Bir Tüketici Hakkı Olarak Bilgilendirilme.....	158
C. Tüketici İşlemlerinde Bilgilendirme Yükümlülüğü ve Niteliği	160
D. Mesafeli Sözleşmelerde Bilgilendirme Yükümlülüğü	163
1. Bilgilendirme Yükümlülüğünün Amacı.....	163
2. Bilgi Miktarının İdeali.....	165
3. Doğru Bilgilendirme	166
4. Aşamalı Bilgilendirme Yükümlülüğü	169
a. Genel Olarak	169
b. Sözleşme Öncesi Bilgilendirme Yükümlülüğü	170
(1) Genel Olarak	170
(2) Sözleşme Öncesi Bilgilendirme Yükümlülüğünün Zamanı	170
(3) Sözleşme Öncesi Bilgilendirme Yükümlülüğünün Kapsamı.....	173
i. Satıcı/Sağlayıcı ile İlgili Bilgiler.....	174
ii. Mal veya Hizmetin Esaslı Nitelikleri	177

---

iii.	Fiyat ve Yan Giderler	178
iiia.	Sözleşme Konusu Mal veya Hizmetin Tüm Vergiler Dâhil Değeri ..	178
iiib.	Teslim Giderleri	179
iiic.	Uzaktan İletişim Giderleri	180
iv.	Sözleşme Konusu Edim ile Karşı Edimin İfasına İlişkin Detaylar	181
iva.	Teslimat ve İfanın Nasıl Yapılacağı	181
ivb.	Tüketicinin Ödemelerini Nasıl Yapacağı	181
v.	Sözleşmenin Devam Edeceği Asgari Süre.....	182
vi.	Satıcı/Sağlayıcının Vaatlerinin Geçerlilik Süresi.....	182
vii.	Geri Alma Hakkı ve Kullanılma Şekli	183
viii.	Bilgilendirme Yükümlülüğünün Kapsamına Giren Diğer Hususlar.....	184
viiia.	Ticari Amacın Açıkça Bildirilmesi	184
viiib.	Sözleşmenin Kuruluşu İçin Takip Edilecek Teknik Aşamalar	185
viiic.	Sözleşmenin Kuruluşu İçin Kullanılabilecek Diller	186
viiid.	Hukuksal Başvuru Yollarına İlişkin Bilgiler.....	186
(4)	Sözleşme Öncesi Bilgilendirme Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesi.....	187
i.	Bilginin Sunulma Şekli.....	187
ii.	Açık ve Anlaşılır Olma.....	190
iii.	Bilgilendirmenin Yazılı Teyidi.....	193
(5)	Sözleşme Öncesi Bilgilendirme Yükümlülüğünün Yerine Getirilmemesinin Sonuçları.....	194
i.	AB Hukukunda	194

ii. Türk Hukukunda	196
c. Sözleşme Sonrası Bilgilendirme Yükümlülüğü	201
(1) Genel Olarak	201
(2) Sözleşme Sonrası Bilgilendirme Yükümlülüğünün Zamanı	202
(3) Sözleşme Sonrası Bilgilendirme Yükümlülüğünün Kapsamı.....	202
i. Taraflar Hakkında Bilgi	202
ii. Mesafeli Sözleşmeye İlişkin Bilgiler.....	204
iia. Sözleşmenin Kurulduğu Tarih.....	204
iib. Sözleşmenin Konusu ile İlgili Bilgiler.....	204
iic. Sözleşmenin Yerine Getirilmesi ile İlgili Bilgiler.....	205
iica. Satıcı/Sağlayıcı Bakımından.....	205
iicb. Tüketici Bakımından.....	205
(4) Sözleşme Sonrası Bilgilendirme Yükümlülüğünün Yerine Getirilme Şekli ve İspat Yükü	208
i. Bilgilendirmenin Şekli	208
ii. İspat Yükü	208
(5) Sözleşme Sonrası Bilgilendirme Yükümlülüğünün Yerine Getirilmemesinin Sonuçları.....	209
II. GERİ ALMA HAKKI.....	210
A. Genel Olarak	210
B. Geri Alma Kavramı	211
1. Tanım.....	211
2. Geri Almanın Fonksiyonları.....	213
a. Genel Olarak	213
b. Tüketici Sözleşmelerindeki Fonksiyonları	214

C. Geri Alma Hakkının Borç İlişkisine Son Veren Benzer Kavramlardan Ayırt Edilmesi	216
1. Dönmeden Ayırt Edilmesi	216
2. Fesihden Ayırt Edilmesi	219
3. Caymadan Ayırt Edilmesi.....	220
4. İptalden Ayırt Edilmesi.....	221
D. Mesafeli Sözleşmelerde Geri Alma Hakkı	223
1. Hakkın Tanınmasını Haklı Kılan Sebepler.....	223
2. Hukuki Niteliği	224
a. Bozucu Yenilik Doğuran Hak Karakteri	224
b. Serbestçe Kullanılabilmesi.....	226
c. Emredicilik Karakteri	228
3. Geri Alma Hakkının Şartları	228
a. Geçerli Olarak Kurulmuş Bir Mesafeli Sözleşmenin Varlığı	228
b. Geri Alma Hakkının Süresi İçinde Kullanılması	229
(1) Geri Alma Hakkının Süresi.....	229
i. AB Hukukunda	229
ii. Türk Hukukunda	230
(2) Sürenin İşlemeye Başlaması	231
i. Bilgilendirme ve Teyit Yükümlülüğü Yerine Getirilmişse.....	231
ii. Bilgilendirme ve Teyit Yükümlülüğü Yerine Getirilmemişse.....	233
c. Geri Alma Hakkının Kullanılması ve Şekli	237
4. Geri Alma Hakkının Kullanılmayacağı Haller.....	239
a. Genel Olarak	239
b. Hizmet Edimlerinde İfanın Başlaması	240
c. Finansal Piyasadaki Dalgalanmalara Bağlı Olarak Fiyatı Değişen Mal ve Hizmetler.....	242

d. Malın veya Hizmetin Özelliğinden Kaynaklanan Haller.....	244
(1) Tüketicinin Talebine veya Kişisel Gereksinimlerine Göre Hazırlanan Mal ve Hizmetler	244
(2) Niteliği Gereği İadesi Mümkün Olmayan Mallar.....	245
(3) Hızla Bozulabilen veya Son Kullanma Tarihi Geçme Olasılığı Bulunan Mallar.....	246
e. Mührü Bozulmuş Dijital Ürünler.....	247
f. Gazete, Dergi ve Diğer Süreli Yayınlar.....	250
g. Bahis ve Piyango Hizmetleri	250
5. Geri Alma Hakkının Kullanılmasının Sonuçları.....	251
a. Genel Olarak	251
b. Tarafların İade Borcu	252
(1) Satıcı/Sağlayıcının İade Borcu.....	252
(2) Tüketicinin İade Borcu.....	255
i. Genel Olarak	255
ii. Malın Kullanılmasından veya İade Edilemeyecek Hale Gelmesinden Sorumluluk.....	257
6. Geri Almanın Kredi Sözleşmesine Etkisi.....	259
III. TÜKETİCİYİ KORUYAN DİĞER ÖNLEMLER.....	261
A. Sipariş Edilmemiş Mal ve Hizmet Sunumlarına Karşı Tüketicinin Korunması.....	261
B. İletişim Araçlarının Kullanımına İlişkin Sınırlandırmalar.....	265
C. Kartla Yapılan Ödemelerde Tüketicinin Korunması	269

(2) Ayıba Karşı Tekeffül Borcundan Doğan Sorumluluğun Şartları	302
i. Maddi Şartlar	302
ia. Sözleşme Konusu Mal veya Hizmetin Ayıplı Olması	302
ib. Mal veya Hizmetteki Ayıbın Önemli Olması.....	303
ic. Ayıbın En Geç Hasarın İntikali Anında Mevcut Olması.....	304
id. Tüketicinin Ayıptan Haberdar Olmaması	305
ii. Şekli Şartlar	306
c. Ayıplı İfa Nedeniyle Tüketicie Tanınan Seçimlik Haklar	307
d. Ayıplı İfa Nedeniyle Sorumlular ve Zamanaşımı	309
II. MESAFELİ SÖZLEŞMELERE UYGULANACAK KANUNLAR İHTİLAFI KURALLARI.....	311
A. Genel Olarak	311
B. Uygulanacak Hukukun Taraflarca Belirlenmesi (Sübjektif Bağlama)	312
C. Objektif Bağlama Kuralı.....	316
SONUÇ	319
KAYNAKÇA	335

EKLER

I. TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN.....	379
II. MESAFELİ SÖZLEŞMELER UYGULAMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK.....	409
III. TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUNDA VE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI TASLAĞI.....	415